תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

שיחות מוסר והדרכה בפרשת השבוע

מיוסדות על שיעוריו, ספריו, וכתבי תלמידיו

ויגש תשפ"ג

לפתוח את העיניים!

מהדורת כנסת ישראל

לזכות רפואה שלימה

חיה מלכה בת בת-שבע

בתוך שאר חולי ישראל

פרנס השבוע

לעילוי נשמת האשה החשובה

מרת מלכה בת הרב יצחק זאב ע"ה

נלב"ע ז' טבת תשע"ז

אפשר לתרום "בנדרים פלוס" או "נדרים פון" (03-763-0585 - קרן 2985)

להנצחות: 076-599-4020

לזכות מרדכי וטובה ארמן

ולעילוי נשמת

חיים שלמה בן דוב בער — אליעזר מנחם בן אברהם שמואל

גיטל בת מנחם מנדל — אלטע דבורה בת אשר

ניתן להשיג את החוברת בחינם:

ירושלים

ארזי הבירה 053-318-4381
ביהכ"נ הר צבי 052-763-2150
בית וגן 054-841-9231
גאולה-זכרון משה 054-841-7272
גבעת שאול 058-325-5458
גני גאולה 058-321-9933

הר נוף

ישיבת מיר 054-851-9014
נוה יעקב 052-766-5331
סורוצקין ..... שער הספר סורוצקין 31
סנהדריה 02-536-2280
סנהדריה המורחבת .. 054-859-3064
עזרת תורה 1 ..... ספרים ווינקעל עלי הכהן 15
עזרת תורה 2 02-538-8613

צומת בר אילן ..... ספרי אור החיים בר אילן 4
קרית היובל 054-844-7327
קרית משה 052-266-9937
רוממה-המ"ג 02-650-2327
רחוב אהליאב 21/32 (בתוך התיבת דואר)
רחביה ..... ביכ"נ הגר"א
רמות 02-586-0088
רמת אשכול 058-718-5065
רמת שלמה 050-412-7721

בית שמש

קריה 055-677-8301
רמב"ש א' 053-232-1710
רמב"ש ג'1 052-767-4151
רמב"ש ג'2 054-842-7664
רמב"ש ד' 052-763-4167
רמת אברהם 052-710-9132

ביתר עילית

גבעה A 058-324-5544
גבעה B 052-760-2289

ערים אחרות

אלעד 054-853-5670
אשקלון 054-662-2428
אופקים 052-716-9528
אשדוד 08-864-6516
בני ברק 03-570-3134
בני ברק (רחוב השלושה 24) .. 055-674-8959
בני ברק (קרית הרצוג) 058-322-1089
ברכפלד 054-851-9014
טלזסטון 02-534-2467
מודיעין 052-447-4126
נתיבות 054-844-1570
קרית ספר 08-974-3086
רכסים 052-760-6491

להוספת חוברות באזורכם, נא להוסיף בקשה ולציין אזור המבוקש

אנו זקוקים מאוד לתרומות

נבקש מאוד מכל מי שנהנה מהחוברת כל שבוע שיתרום לפחות סך 10 ש"ח לחודש

הנצחת מדור שו"ת - 250 ש"ח | הנצחת חצי פרשה - 750 ש"ח

פרנס השבוע (יותר משלושת אלפים חוברות!) **- 1500 ש"ח**

ניתן לתרום בעמדות נדרים פלוס

או בנדרים פון: 03-763-0585 קרן מס' 2985

or at *TorasAvigdor.org/donate* (specify "towards Hebrew edition")

לבירורים והנצחות: 076-599-4020

או לקבלת החוברת במייל: *ey@torasavigdor.org*

חוברת מס' 143

הדפסה – גרפוMAT 02-5337722

תורת אביגדור

פרשת ויגש

לפתוח את העיניים!

תוכן

א' - לראות את הילדים / 3
ב' - לראות את העולם / 6
ג' - לראות את ה' / 10

א' - לראות את הילדים

בשורות טובות

כאשר יעקב אבינו שמע את הבשורה שבנו מחמדו, שבמשך שנים רבות כל כך היה סבור שכבר נפטר, למעשה הוא חי וקיים - אחזה בו שמחה גדולה והתרגשות עצומה. לא יאומן! עוד יוסף חי!

מה היתה תגובתו של יעקב כששמע את החדשות הטובות? אולי הוא אמר, "ברוך ה'! תודה לך ה' על הבשורה הנפלאה הזו!" או שמא הוא שר וזימר לה', "יודו לה' חסדו! הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו!" לא. לא זה מה שכתוב בתורה. אין לי ספק שהוא אמר גם את זה, אבל הוא לא הסתפק רק בכך. הדבר היחיד שהתורה מספרת לנו שיעקב אמר הוא: "**אֵלְכָה וְאֶרְאֶנּוּ** בְּטֶרֶם אָמוּת" - יעקב אבינו השתוקק לראות את פניו של יוסף בנו.

והנה, העובדה שהתורה מספרת לנו אודות תגובה זו של יעקב אומרת דרשני. הלא ברור שכל אב שלא ראה את בנו אהובו במשך עשרות שנים משתוקק בכל נפשו לראותו שוב. אולם על כרחינו יש כאן ענין נוסף, מעבר להתרגשות הטבעית,

שהרי התורה אינה באה ללמדנו אודות טבעם של בני אדם. פסוק זה מורה שתשוקתו של יעקב אבינו לראות את פניו של יוסף היתה חלק מעבודה גדולה ומיוחדת שיעקב הכין עצמו אליה לקראת רדתו למצרים.

ובהמשך הפרשה אנו רואים שהתורה עושה עסק גדול מעבודה זו, וגם כאשר נפגשו יעקב ויוסף, מדגישה התורה את ענין ראיית הפנים: "רְאֹה פָנֶיךָ לֹא פִלָּלְתִּי" (שם מח, יא). יש להבין אפוא מהו עניינה של עבודה זו?

אינה דומה שמיעה לראיה

התשובה היא כך: יעקב אבינו הבין את גודל כוחו של חוש הראיה, ואת מה שניתן להשיג על ידו כאן בעולם הזה. הוא ידע שההתרגשות העצומה שתהיה לו מראיית בנו אהובו, תעורר בקרבו רגש עז של שמחה והודאה לה'. כמובן, גם ללא הראיה היה בו רגש זה של הודאה, אולם יעקב שאף ליותר מכך. הוא חיפש ללא הרף דרכים ואופנים להשיג הכרה יותר ברורה בה', והוא ידע שאם יזכה לראות בעיניו את בנו, תהיה לכך השפעה עצומה עליו, השפעה שאין מה שיוכל להשתוות לה. הוא ידע שרגש הכרת הטוב והאהבה לה' שינבעו מתוככי נפשו יהיו ללא שיעור וערך לרגש שיהיה לו לולא ראיה זו!

אל לכם לזלזל או להמעיט בערכם של הדברים שאתם שומעים כעת. אתם יושבים על יד שולחן השבת ומביטים בפניהם של ילדיכם, כולם עסוקים בשיחה ערה, באכילה, במה שלא יהיה - היזכרו בדברים שאנחנו מדברים כאן. הביטו בפניהם של ילדיכם וחישבו, "אה! כמה שאני אוהב את הילד הזה! וגם את השני. אילו פנים מתוקות! תודה לך ה' על המתנה הזו!" אתה אוהב כל אחד מהם באהבה עצומה, ואהבה זו צריכה לעורר בקרבך עוד ועוד אהבה לבורא יתברך.

שמחה אדירה היא לראות את ילדינו. גם אם הילד אינו גדול הדור, כל עוד הוא הולך בדרך הישר, הוא שומר תורה ומצוות, הרי ראיית פניו גורמת לנו שמחה עצומה. עליך לשמוח בילדים הטובים והנורמליים שה' נתן לך. תהנה מהם ותודה לה' בכל פעם שאתה רואה אותם. אך בעודך מתענג על ראייתם, חשוב בדעתך כי, "איני עושה זאת רק משום שאני רוצה לקבל נחת, אלא משום שאני רוצה לבוא לידי אהבה עמוקה יותר להשי"ת, שהעניק לי את החוויה הנפלאה הזו".

יותר מעולם הבא

הרשו לי לספר לכם על מאורע טרגי שבו נטלתי חלק. שימשתי פעם כסנדק בברית שבו אביו של הרך הנימול כבר לא היה בין החיים - הוא נפטר טרם לידת התינוק. ישבתי שם כשהתינוק מונח על ברכי ובכיתי. כולם אמרו, "מזל טוב, מזל

טוב!" ואילו אני התייפחתי בבכי, מפני שהאב כבר לא היה שם. הסבתי את פני הצידה כדי לא להרטיב את פניו של התינוק בדמעותי.

חישבו נא - אילו יכול היה האב לראות את בנו טרם מותו, כמה הוא היה מוכן לתת עבור זה? היה זה בנו בכורו ויחידו. אני בטוח שהוא היה מוכן לוותר על נתח נכבד מהעולם הבא שלו תמורת הזכות לחזור לעולם הזה לדקה אחת בלבד, רק כדי להביט פעם אחת בפניו של בנו.

אל נא תחשבו שמדובר בסקרנות גרידא. עליכם להרגיש שראיית פניהם של ילדיכם שווה כל הון שבעולם. אשריך שיש לך ילדים להביט בהם! הילדים הללו הם "בַּר בִּטְנִי" (משלי לא, ב) - הם בשר מבשרך! איזו שמחה גדולה היא לראותם!

יעקב אבינו הבין את ההזדמנות העצומה הזו שנקרתה בדרכו - להשיג עוד ועוד אהבת ה'. הוא הבין את העבודה המיוחדת של שימוש בעיניים על מנת לזכור את ה' יתברך, והוא לא רצה להחמיץ הזדמנות זו. כמובן, עצם שמיעת הבשורה על כך שיוסף חי וקיים מילאה אותו בשמחה עצומה והכרת הטוב לה', אולם הוא השתוקק לזון את עיניו מפניו של יוסף ולהתענג על המראה הזה: "אה! פניו של בני האהוב!"

ראיה עם נשמה

נמצא שתכליתה של הראיה היא להשפיע על נשמתנו. כל מראה שאנחנו רואים בעינינו, יוצר תמונה בראשנו, ותמונה זו מופקדת בתוך המוח, ולעולם אינה הולכת לאיבוד. גם אם תשכחו מקיומה, היא שמורה ונצורה במעמקי המוח.

המוח עסוק בכל רגע נתון בצילום המראות אותו הוא רואה. בעודכם מביטים סביב על כל יושבי החדר בו אתם נמצאים, המוח מצלם את פניו של כל אחד ואחד מהם, ולעולם לא תצליחו למחוק פרצופים אלו מתוך מוחכם. גם אם תשכחו אותם, תמונות אלו קבורות לעד בתוך המוח. פגשתי פעם אדם אותו לא ראיתי כבר חמישים שנה. הוא היה נראה לי מוכר, זכרתי אותו אך במעורפל, אולם ידעתי שראיתי אותו בעבר. היכן הוא היה במשך כל אותן חמישים שנה?

התשובה היא, שהתמונה נמצאת במוח. ראיתי את פניו, וכך קפצה לי התמונה לקדמת המוח. ראיתי את התמונה, השוויתי אותה, ו - כן! היא שם, בתוך המוח! זוהי עובדה מדעית! וזו הסיבה שעלינו להיזהר מאוד על מה אנחנו מסתכלים.

חלונות אל הנשמה

אותם טיפשים ההולכים לבתי הקולנוע ורואים שם דברי שטות ותועבה, ממלאים את מוחם בטינוף, אותם הם לעולם לא יוכלו למחוק לעולם. כך כותב

הכוזרי (המאמר השלישי, סוף אות ה), שכל דבר שאי פעם נכנס אל מוחו של האדם, אפילו השטויות שהוא ראה בצעירותו, ישארו שם לעד, והוא לא יוכל להיפטר מהם עד סוף ימיו. הדבר נכון גם לגבי מה שאנחנו שומעים. מי ששמע בצעירותו שירי עגבים, שירים המלאים בשטות וטומאה, ידע נאמנה ששירים אלו ישארו במוחו לעד.

על כן מזהיר בעל הכוזרי שעלינו להיזהר מה נכנס אל תוך הראש. העיניים הן חלונות אל הנשמה, ויש להן השפעה עצומה על האדם. מאידך, מי שמשתמש בכח הראיה כדי לראות את הדברים הנכונים, אזי נשמתו משתנה לטובה.

כעת אנו מתחילים להבין את ענין עבודת ה"אֵלֶּה וְאֶרְאֶנּוּ" של יעקב אבינו. יעקב לימד אותנו בזה לימוד חשוב ביותר על גודל כוחה של ראיית העיניים, ועל העבודה הגדולה של שימוש בעיניים כדי לעורר את נשמתנו. וכשנבין ענין זה כראוי, הרי שבזה יִפָּתַח בפנינו צוהר חדש ומיוחד בעבודת ה'.

ב' - לראות את העולם

לא מספיק להיות "יהודי טוב"

יש הרבה יהודים טובים, הנאמנים לקב"ה בצורה יוצאת מן הכלל. הם חיים חיים מלאי תורה ומצוות, ומגדלים משפחות של עובדי ה' - וזה ממש נפלא לראות! אמונתם בה' חזקה כל כך, עד שהם היו מוכנים לסבול למענו עינויים קשים, ואפילו לקפוץ אל תוך האש ולמות על קידוש ה'. זוהי אומה קדושה! מי כעמך ישראל!

אולם עלי לומר לכם דבר שיפתיע אתכם. כל זה לא מספיק בעיני השי"ת. אמנם יהודים אלו חיים בנאמנות נפלאה, והם יקבלו עליה שכר עצום. ה' ישלם שכרם ללא שיעור וגבול - אין כל ספק בכך. אולם הקב"ה ייעד לכולנו תפקיד חשוב אף יותר מכך! כן - חשוב יותר מאשר לחיות כיהודי טוב ונאמן. הגענו לעולם על מנת **להכיר את ה' ולהרגיש את נוכחותו!** מוטל עלינו לקחת את הידיעה שיש לנו, שה' הוא זה שברא את העולם ושמנהל אותו בכל רגע ורגע, ולהפוך אותה לתחושה והרגשה אמיתית, משהו שאנחנו רואים וחווים בצורה אמיתית.

כך כותב הרמ"א בסימן א' של שו"ע או"ח: "שִׁוִּיתִי ה' לְנֶגְדִּי תָמִיד הוּא כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה וּבְמַעֲלוֹת הַצַּדִּיקִים אֲשֶׁר הוֹלְכִים לִפְנֵי הָאֱלֹקִים, כִּי אֵין יְשִׁיבַת הָאָדָם

וּתְנוּעוֹתָיו וַעֲסָקָיו וְהוּא לְבַדּוֹ בְּבֵיתוֹ כִּישִׁיבָתוֹ וּתְנוּעוֹתָיו וַעֲסָקָיו וְהוּא לִפְנֵי מֶלֶךְ גָּדוֹל, וְלֹא דִּבּוּרוֹ וְהַרְחָבַת פִּיו כִּרְצוֹנוֹ וְהוּא עִם אַנְשֵׁי בֵּיתוֹ וּקְרוֹבָיו כְּדִבּוּרוֹ בְּמוֹשַׁב הַמֶּלֶךְ, כָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁיָּשִׂים הָאָדָם אֶל לִבּוֹ שֶׁהַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הָקָבָּ"ה אֲשֶׁר מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ עוֹמֵד עָלָיו וְרוֹאֶה בְּמַעֲשָׂיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר 'אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה'", מִיָּד יַגִּיעַ אֵלָיו הַיִּרְאָה וְהַהַכְנָעָה וּפַחַד ה' יִתְבָּרַךְ וּבָשְׁתּוֹ מִמֶּנּוּ תָּמִיד".

זהו תפקידנו בעולם הזה - למצוא דרכים ואופנים לקחת את האמת הגדולה הזו של מציאות הבורא ולהפוך אותה למוחשית יותר אצלנו. והמילים שאמר יעקב אבינו, "אֵלְכָה וְאֶרְאֶנּוּ בְּטֶרֶם אָמוּת" מלמדות אותנו שאחת הדרכים החשובות ביותר לבוא לידי הכרה אמיתית בבורא יתברך היא על ידי כח הראיה - לעשות שימוש נכון בעיניים שניתנו לנו.

יראה - מהי?

"וְהָאֱלֹקִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו" (קהלת ג, יד). את מה עשה ה'? את הכל! ה' ברא כל דבר קטן וגדול בעולמנו. ומדוע הוא עשה זאת? על מנת שבני אדם יכירו אותו. "יראה" פירושה להיות מודעים לה' ולהכיר אותו, ושלמה המלך גילה לנו כאן שיראת ה' נמצאת בכל מקום בעולם הזה, שכן לכך נועד הכל. אלא שיש תנאי אחד לזה: עלינו לפתוח את העיניים ולעשות בהם שימוש!

כמה עצוב לראות אנשים רבים כל כך שמסתובבים בעולם עם עיניים עצומות. הלא **כל דבר בטבע** נברא למטרה של יראת ה' - לא היתה כל מטרה אחרת בבריאת שמים וארץ מלבד מטרה זו - להעניק לנו את המתנה הנפלאה של ההכרה בה'. לא מספיק שנאשר את הדברים ונאמר, "כן, אנחנו מסכימים - ה' ברא את העולם". לא. את הדבר הזה ידעת מאז שהתחלת ללמוד חומש בחיידר. כבר בגיל חמש או שש קיבלת את העובדה כי "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים" - ומאז לא חשבת עוד על העניין. הלא אתה כבר מאמין באמונה שלמה ללא כל פקפוק, ואתה חושב שבזה תם הענין. זהו, אני מאמין, מה עוד יש לעסוק בזה? אולם זוהי טעות שורשית. "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים" אינה ידיעה שרכשנו בחיידר, אלא נושא אותו עלינו ללמוד לאורך כל חיינו.

אם חפצים אנו למלא את חובתנו בעולמנו, עלינו רק לפתוח את העיניים, והמראות יתחילו לזרום פנימה. הם רבים כל כך, ואין חלל פנוי מהם בעולם. "מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ" (תהלים קד, כד). חכמת ה' היא רבה כל כך ומקיפה כל פינה בעולם. עלינו מוטל לא לעצום את העיניים מלראות אותה.

אמונה פשוטה

הדרך לזכות להכרה בה' היא על ידי שנבחין בדברים המקיפים אותנו! כאשר אתה מוצא זמן לשים לב לעולם שסביבך, אזי לאט לאט אתה משיג הכרה בה' המתווספת לאמונה הפשוטה שיש לך. אמונה פשוטה היא בוודאי דבר טוב מאד! האמונה הפשוטה שלימדו אותנו בילדותנו היא חשובה ביותר! אך לא די בה.

משל למה הדבר דומה. נתאר לעצמנו שמשה רבינו מודיע לעם ישראל, "בואו נתאסף כולנו למרגלות הר סיני כדי לראות את ה' יורד על ההר ונותן לנו את התורה". לפתע קם יהודי אחד ואומר, "לי יש אמונה פשוטה, ולכן אין לי צורך ללכת ולראות. לך אתה וכשתחזור תספר לי מה אמר ה', ואני אאמין ואקבל את כל מה שתאמר לי". הו, לא! הוא הרי מחמיץ כאן הזדמנות אדירה. עליך לבוא ולראות את זה בעצמך! "אִלּוּ קֵרְבָנוּ לִפְנֵי הַר סִינַי וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה דַּיֵּנוּ" - לראות זה כבר ענין אחר לגמרי! עצם העמידה שם והראיה בעיניים כבר מקנה לך אמונה אמיתית.

יהודי שומר תורה ומצוות הטוען כי די לו באמונה פשוטה ואין לו על צורך לעסוק בהסתכלות והתבוננות בעולמו של הקב"ה, טועה טעות גדולה. עליו לצאת אל העולם עם עיניים פקוחות ולהשיג קצת יותר אמונה מאשר זו הפשוטה. והחובות הלבבות בשער הבחינה מלמד אותנו שהדרך הטובה ביותר להגיע לכך היא על ידי לימוד ובחינת פלאי הבריאה.

לראות את הבריאה

אני יודע שרובכם לא תעשו את מה שאומר לכם כעת. זהו תחום שלמרבה הצער מתעלמים ממנו כמעט לגמרי, אפילו בעולם החרדי. מי שיספר בישיבה או בכולל שהוא שמע שיחה על חשיבותה של בחינה והתבוננות בפלאי הבריאה, יקבל תגובות כגון, "נו, זה לא באמת כל כך חשוב. מדובר במוסר מיושן, היום כבר עוסקים בעניינים אחרים". שער הבחינה של חובות הלבבות זה מיושן?

עליכם לדעת שזה לא רק החובות הלבבות. כך כותב הרמב"ם במפורש (פ"ב מהלכות יסודי התורה ה"ב): "וְהֵיאַךְ הִיא הַדֶּרֶךְ לְאַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ" - מהי הדרך להגיע להכרה בה' ולאהבתו? הו, זוהי שאלה גדולה, שאלה חשובה עד מאוד! "בְּשָׁעָה שֶׁיִּתְבּוֹנֵן הָאָדָם בְּמַעֲשָׂיו וּבְרוּאָיו הַנִּפְלָאִים הַגְּדוֹלִים וְיִרְאֶה מֵהֶן חָכְמָתוֹ שֶׁאֵין לָהּ עֵרֶךְ וְלֹא קֵץ" - "התבוננות" פירושה שהוא רואה את הדברים **וחושב** על כל הדברים הנפלאים שהוא רואה. אם יעשה זאת, אזי "מִיָּד הוּא אוֹהֵב וּמְשַׁבֵּחַ וּמְפָאֵר וּמִתְאַוֶּה תַּאֲוָה גְּדוֹלָה לֵידַע הַשֵּׁם הַגָּדוֹל". זו המילה בה נוקט הרמב"ם, **"מיד"**, שפירושו שכך יקרה בוודאות. מי שילך בדרך זו, בוודאי יראה תוצאות - הרמב"ם ערב לכך.

הרמב"ם כותב שבכל דבר בבריאה ישנה חכמה "שאין לה ערך ולא קץ" - חכמה נפלאה ועמוקה שאין לה שיעור וגבול. כל דבר שנברא בעולם הוא מלא בחכמתו של הבורא יתברך. ומהי המטרה בכך? כדי לגלות ולהודיע את גדולתו של ה'. ברגע שאדם מסתכל הוא מתחיל לחשוב ולהתבונן, "מי יכול היה לעצב ולתכנן דבר כה נפלא? רק המתכנן האין סופי, רק הקב"ה יכול היה לעשות זאת". אפשר לראות את ה' בכל מקום אליו נסתכל - כך מלמד אותנו הרמב"ם.

מעתה ברור שהדרך להגיע לאמונה אמיתית והכרה מוחשית בה' היא על ידי התבוננות בטבע הבריאה - כך מלמדים אותנו הרמב"ם והחובות הלבבות.

דגימה של העולם

זהו נושא גדול ונרחב - גודלו כגודל היקום, והוא אינו מסתיים לעולם. בדברינו כאן לא נוכל אפילו להתחיל ולגעת בו, אולם מוטלת עלינו החובה לקחת כמה דוגמאות אקראיות, שמתוכן נבין טוב יותר על מה אנחנו מדברים. אולם זאת עלינו לדעת, שבהבאת דוגמאות אלו אנחנו למעשה ממעיטים בערכו של הענין. עלינו להביא כמה דוגמאות, אך עלינו גם לדעת שהנושא הוא עצום ואדיר. הדבר דומה למישהו שמבקש ממך דוגמית של היקום. אז אתה מתכופף ונוטל לידך אבן ומראה לו, "הנה לפניך דוגמית של היקום". זוהי אכן דוגמית, אך היא נותנת מושג קלוש למדי לגבי המציאות האמיתית של היקום. אמנם אם האיש מעולם לא ראה מאומה בעולם הזה, הוא מעולם לא פקח את עיניו, אז שלכל הפחות יראה אבן אחת. אמנם הוא עדיין לא התחיל להבין את היקפו העצום של היקום, אבל לפחות הוא קיבל מושג קלוש כלשהו.

ולכן נציג כעת מספר דוגמאות קטנות משלנו - שהן אמנם טיפה מן הים, אך לפחות תהיה לנו את הטיפה הזו, וגם זה משהו - ובכך נלמד מעט כיצד להשתמש בעיניים שלנו. וברגע שאדם לומד כיצד לשמור על עיניים פקוחות בעולם הזה - פקוחות כדי לקלוט את חכמתו של הבורא יתברך - זו כבר תחילתה של דרך חיים נפלאה, חיים של ניצול כח הראיה כדי לראות את ה' בעולם הזה.

עלים מלמדים

אדם פוסע ברחוב להנאתו ביום סתווי, ושואף אל קרבו את האויר הצח והמרענן של עונה זו, שעה שרגליו מדשדשות בינות לעלים, ונעליו בועטות בעלים שנערמו על גבי המדרכה. ואז הוא נזכר ששמע בשיחה כלשהי שכדאי לו לנצל את ההזדמנות הזו, והוא מביט סביבו על צבעם הנפלא של העלים, ומתפעל מהמעצב בגדול שצבע את העלים הללו בצבעים כה עזים וחיים. מנין הגיעו צבעים אלו? מישהו

בוודאי תיכנן זאת, הלא כן? מישהו מיוחד במינו. זו כבר מחשבה אודות ה'! במקום ללכת סתם כך ברחוב ולחשוב על מזג האויר או על החדשות האחרונות, אתה עושה משהו תכליתי בעולם הזה. אתה חושב על הבורא יתברך!

אבל אל תעצור שם! התחלת לראות את ה' בעולם - אל תחדל מזה! המשך לאחוז במחשבה הזו בעוצמה רבה! הרם את העלה והסתכל עליו בהערכה. עלה הוא מכונה מורכבת ומדהימה להפליא. אני אומר "מכונה" - אולם למעשה עלה אחד הינו מערך שלם של מפעלים! הוא נושם אל קרבו אור שמש, פחמן דו חמצני ולחות מן האויר, ומייצר מהם את כל החומרים הנחוצים לקיומו של העץ, ושולח אותם אל העץ פנימה.

חומרם אלו נכנסים אל תוך הגזע והופכים להיות חלק מהעץ. ואז שוב צומחים עלים, ובהדרגה נוצרים פרחים ובהם צוף המושך את הדבורים על מנת שיפרו את הצמחים, וכך צומח הפרי. זוהי מלאכתו של העלה.

אל תעצרו כעת! המשיכו להסתכל בעיניכם ולהתבונן בשכלכם. שימו לב שהעלה הוא דק מאד. הוא נוצר כך על מנת שיוכל לכסות שטח רב ככל האפשר. אם ניקח את כל העלים שבעץ ונצרפם יחד, הם יכסו שטח של רחוב שלם! וכך יש לעץ מרחב נשימה בקנה מידה עצום ביותר. שטח של רחוב שלם, באילן אחד בלבד! כל עלה ועלה עובד קשה כדי לקלוט מהאויר את החומרים הנחוצים לצמיחת האילן והפירות. מי שיתחיל ללמוד אודות עלה אחד, יראה בעיניו את ה' ואת חכמתו.

מי שמנצל את עיניו באופן זה, כדי להתבונן במעשה ידיו של הקב"ה מתוך כוונה לראות את ה' בבריאה, הופך לאדם אחר. ככל שיתבונן יותר ויותר, כך תגדל התלהבותו, וכך עליו להמשיך לעשות במשך חמישים שנה. כן, חמישים שנה של התבוננות בעלים! אל תתעייף מכך. אתה תופתע! בכל פעם שתסתכל ותתבונן, תראה יותר ויותר. וכעבור זמן מה, העלה יהפוך אצלך באופן טבעי לאות על נוכחותו של ה' בעולם. הדבר יחולל שינוי של ממש בנשמתך, ואתה תהפוך לירא שמים, אדם שחי בהכרה תמידית בה'.

ג' - לראות את ה'

"סדר מוסר" בתחנת האוטובוס

למדנו אפוא שהעולם הזה נברא כדי שנסתכל עליו ונתבונן בו. תוכל לתרגל עבודה זו בזמן שאתה פוסע במורד השדרה, שהרי לכך נועדה השדרה על החנויות שבה. לשם מה נועדו החנויות? עבור קניות?! מי צריך קניות?! הם נועדו כדי שנשיג על ידן הכרה בה'! הסכת ושמע כיצד תוכל לנצל את החנויות שעל ידן אתם חולפים מדי יום ביומו. נניח שאתה עובר ליד מאפייה. אתה מסתכל בחלון ורואה ככרות של לחם. אל תעיף מבט מהיר ותמשיך הלאה ללכת. עצור והסתכל על הלחמים. אמור לעצמך, "האין זה נפלא? מהיכן הגיע הלחם? אה! המוציא לחם מן הארץ!" אמור זאת בפיך. לחם הוא נס! אף אחד אינו יכול ליצור לחם יש מאין. גם הכימאים הגדולים ביותר אינם יכולים לייצר לחם. "המוציא" - הקב"ה הוא האחד והיחיד שבכוחו להוציא לחם מן הארץ!

עמוד שם בחלון הראווה וחשוב את המחשבות הללו. כמובן, אדם מן השורה הוא "חכמולוג" מכדי להרשות לעצמו לחשוב כך. אולם איננו מדברים אל אנשים אלו. אנחנו מדברים אל אנשים - גברים ונשים, בנים ובנות - אשר רוצים לעשות מעצמם משהו, ולנצל את חייהם כדי לקנות שלמות בעבודת ה'.

נניח שבחלון הראווה אתה רואה עוגת שוקולד - עוד יותר טוב. מנין הגיע כל העונג הזה? הרי זה מעדן של ממש! כל אלו הם ניסים נפלאים. אף אחד אינו יכול לברוא דבר כזה! רק הקב"ה! "בורא" - הוא האחד והיחיד אשר בורא "מיני מזונות", את כל אותן עוגות ועוגיות. אלו צריכות להיות מחשבותיך בשעה שאתה מביט בחלון ורואה את עוגת השוקולד.

לפני שנים נהגתי להמתין לאוטובוס בתחנה הממוקמת בפינת רחוב מסוימת, ושם עמדה מאפייה איטלקית. נהגתי לעמוד שם ולהתבונן בחלון בשעה שהמתנתי לאוטובוס. ראיתי שם עשרים סוגים שונים של לחמים, בצורות ובגדלים שונים. הייתי בוחן ולומד אותם. זה היה נפלא! כמובן שלא יכולתי לאכול את הלחם שלהם, אולם זה היה נפלא לראות עד כמה הלחם הינו מאכל מעורר תיאבון. איזה מראה נהדר! הסתכלתי על הלחמים וההתבוננתי בהם. נהגתי לעשות כך במשך תקופה ממושכת. היתה זו סדרת חינוך עבורי. אני ממליץ לכל אחד לנהוג כך בעודו חולף על יד מאפייה.

נפלאות הבורא בדוכן הפירות

ובכן, אתה ממשיך הלאה בדרכך במורד השדרה, והנה אתה חולף על פני חנות פירות. אם לא למדת כיצד לנצל את עיניך, לא תראה שם כלום. בסך הכל מדובר

בכמה ארגזי פירות - מה כל כך מעניין בזה? אולם אם תפקח את עיניך תראה ש"הָאֱלֹקִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו" - ה' ברא את הפירות הללו למטרה מסיימת! אה, פירות! פירות אדומים, פירות זהובים, פירות סגולים, פירות ירוקים, פירות צהובים. הצץ אל תוך החלון ותראה אבטיח חצוי. התבונן בבשרו האדום. צבעים כה עזים ונפלאים - מהיכן הם הגיעו? כיצד כל זה נהיה?

אל תמהר, לך לאט ובנחת והתבונן בתפוז. ראה כמה נאה הוא! הוא כה מושלם, ונראה כעשוי שעווה או פלסטיק, כמו הקישוטים אותם נוהגים לתלות בסוכה. צבעים כה מרהיבים פשוט אינם יכולים להיות טבעיים. ובאמת - הם אינם טבעיים. הם נוצרו בידי יצרן, היצרן שיצר בכוונה תחילה גוונים מרהיבים ההופכים את הפרי למענג כל כך - לחיך ולמוח. התענוג שבאכילת הפרי גדל מאוד כאשר הוא צבוע בצבע כה מרהיב. תארו לעצמכם שהתפוזים היו בצבע של תפוחי האדמה - התענוג שבאכילתם לא היה כה גדול, הגם שטעמם היה זהה.

באחת השיחות שמסרתי לפני כמה שנים, שאל אותי בחור צעיר, "התוכל להוכיח שיש אלוקים?" "כן" עניתי, "אוכיח לך זאת מיד. מדוע קליפתו של התפוז צבועה בצבע כה בוהק בצידה החיצון, ואילו בצידה הפנימי של הקליפה אין צבע כלל?" התייחסו לשאלה זו ברצינות. מה שאתם שומעים כעת היא שאלה יסודית, ואין שום מדען בעולם שיוכל להשיב עליה. מדוע הצבעים המבריקים של הפירות נמצאים רק בצידה החיצוני של הקליפה, ואילו בצידה הפנימי אין שום צבע? האין זה מוכיח שמטרתם של הצבעים היא שיראו אותם?

עץ התפוזים המופלא

הראיתם מימיכם עץ תפוזים? התפוזים הזוהרים מציצים בינות לעלים, כמשואות דולקות, כמו רמזורים המכריזים, "בואו וקחו אותי!" יש כאן חכמה נפלאה, יש בורא חכם שמציע לך תפוז ואומר, "ידידי, בא וקח לך תפוז טעים ועסיסי". מדוע בכל החודשים הארוכים שבהם התפוז היה ירוק, הוא סרב לנשור מן האילן? הוא נאחז בעקשנות באילן, וגם אם תנענעו בחזקה את האילן, התפוז לא ינשור. והנה, ברגע שהוא מבשיל ומכריז על בשלותו באמצעות צבעיו, הוא נושר מעצמו בהכנעה ובצייתנות. האין זה נס?

עצרו לרגע והתבוננו בקליפת התפוז. לא זו בלבד שהיא זהובה מבחוץ, היא גם מבריקה, ואילו בצידה השני, בתחתית הקליפה, היא חסרת כל צבע ובלתי מבריקה. מדוע זה כך? האם זה מקרה? למה שהצד הפנימי לא יהיה צבוע בצבע מרהיב

ומצופה ציפוי דמוי פלסטיק, והחלק החיצוני יהיה לבן וספוגי? עליך להתבונן בקליפת התפוז ולשאול את השאלות הללו.

התשובה היא שהקב"ה עשה זאת משום שהוא רוצה שתראה בעיניך תוכנית ומטרה. הוא רוצה שתשים לב לקליפת התפוז. הקליפה נועדה להגן על התפוז ולכן מבחוץ היא מצופה בשכבה דקה של חומר פלסטי אורגני שהופך אותה לחלקלקה. באופן זה, אפילו המכרסמים הזעירים ביותר אינם יכולים לנגוס בה. זו הסיבה שרק לעיתים נדירות רואים חדירה של חרקים זעירים אל תוככי התפוז. התפוז מצופה פלסטיק - פלסטיק אורגני.

זרעים מופלאים

ישנם דברים רבים כל כך שבאפשרותך לגלות, אם רק תסתכל ותתבונן. הבה נמשיך אפוא בדרך זו ונחיה על פיה עד שהיא תחדור פנימה! כדאי לכם לעצור על יד דוכן פירות - זה משתלם. תוכלו לקבל על עצמכם בלי נדר, שבכל פעם שאתם עוברים על יד דוכן פירות, תעצרו למשך חצי דקה, ותתבוננו בהערצה ביצירות הפאר של ה'. איזו תצוגה מרהיבת עין! למדו את עצמכם להתפעל מהתצוגה שה' מעמיד בפניכם, משום שזה נמצא שם בדיוק למטרה זו! "אֱלֹקִים עָשָׂה" - ה' יצר את דוכני הפירות למטרה הזו! כשתראו תפוז צבעוני ומבריק עומד בדוכן הפירות, הרי שזהו שיעור באמונה. בפרי אחד יש די חכמה כדי ללמד מספיק יראת ה' שתימשך כל ימי חייכם!

ובתוך כל אחד מפירות אלו שבדוכן יש זרעים. בשבוע שעבר היתה לי שיחה עם ירקן אחד. שאלתי אותו, "כיצד הגיעו הזרעים אל תוך הפרי הזה?" הוא הסתכל עלי כאילו נפלתי מהירח. הוספתי לשאול אותו, "האם מצאת אי פעם מטבע של חמש סנט בתוך פרי כלשהו?" הוא השיב שדבר כזה לא קרה לו מעודו. שלושים שנה שהוא עובד כירקן, ומעולם הוא לא מצא מטבע בתוך פרי. שאלתי אותו, "אילו היית מוצא מטבע בתוך תפוח, האם היית חושב שאדם הטמין אותו שם?" והוא השיב, "בוודאי. הייתי יודע בבירור שמישהו הטמין אותו שם". והנה אתה מוצא גרעין בתוך התפוח, שהוא מורכב ומתוחכם פי אלף מאשר המטבע!

מפנינים יקרה

גרעין אחד ויחיד מכיל בתוכו **מיליון** יחידות של מידע הדרוש ליצירת עץ, ויש בו גם את כל המנגנונים הדרושים לשם כך! זורעים אותו באדמה וצומח ממנו עץ תפוזים. ממה? מאויר, מים ואור השמש! הזרע יצמיח שורשים, גזע, ענפים, עלים. הוא יגדל פרחים וכן תפוזים שבהם עוד ועוד גרעינים. האין זה פלא?!

כל התוכניות הללו נמצאות בתוך גרעין אחד קטנטן. כדאי לכם לשאת מפעם לפעם גרעין אחד כזה אצלכם בכיס. קחו אותו איתכם לכל מקום. כך אני נוהג - אני לוקח איתי גרעינים של פירות, ומפעם לפעם מוציא אותם מכיסי כדי להתבונן בהם. אה! ראו איזה נס. זה שווה יותר מהיהלום היקר ביותר בעולם, שכן אין מה שישווה בערכו ללימוד הזה, הלימוד שהעולם נברא בידי המעצב אדיר, בעל החכמה האינסופית.

ביקור בגלריה

אפשר להמשיך ולהביא עוד ועוד דוגמאות, אולם אי אפשר להאריך יתר על המידה במסגרת זו. אך ישנם דברים נוספים, כל כך הרבה דברים נפלאים, שתוכלו לראות בלכתכם ברחוב. אתם הרי הולכים ברחוב מפעם לפעם, הלא כן? זה לא יעלה לכם שום כסף, וגם לא נדרש לזה זמן רב, ומאידך ההזדמנויות הן אין סופיות.

הקב"ה ברא אותנו בתוך עולם שבו אנו מסובבים לגמרי בתמונות מרהיבות אלו, אולם רבים הם אלו המתעלמים מהן, וחבל שכך. משל למה הדבר דומה, לאדם המבקר בגלריה לאמנות - אינני ממליץ לכם לבקר בגלריה שכזו, בפרט לא בימינו - אולם נניח, רק נניח, שאדם נכנס לגלריה לאמנות, אך מיד בהיכנסו פנימה הוא שולף ממחטה מכיסו ומכסה בה את עיניו. וכך הוא מתהלך באולמות הגלריה, מכאן ומכאן מוצגים ציורים יקרי ערך, אך הוא אינו רואה דבר. זו אשמתו הבלעדית. הסר את הכיסוי מעיניך ותראה את הכל.

העולם הזה מלא בתמונות! אנחנו מוקפים מכל עבר בתמונות חיות ומרהיבות, שכל אחת מהן עוצמתית דיה כדי להשאיר בנו רושם ממושך, ולעשות מכל אחד מאיתנו בריה חדשה. האמינו לי, כדאי לכל אחד לשקול להתחיל לחיות חיים שכאלה. כדאי לכם לקחת את דברי ברצינות, מפני שברגע שתתרגלו לנהוג כך, תזכו לדרך חיים נפלאה של ניצול העיניים שלכם. וברגע שתתחילו את החיים הללו, יהיה זה סולם להשיג על ידו שלמות וגדולה.

לפתוח את העיניים!

הראיה היא אחד ההנאות הגדולות של החיים. היכולת לפקוח את העיניים ולראות את הנעשה סביבך היא תענוג גדול מאין כמותו. הציצו פעם אל חדר ההמתנה במרפאתו של רופא עיניים, ותראו אנשים הממתינים שם כשתחבושות מכסות את עיניהם, והם סובלים מכל מיני מחלות עיניים. האחד זקוק לניתוח כזה, והאחר צריך ניתוח שונה.

אך הברכה הגדולה ביותר בכך שיש לנו עיניים היא האפשרות לנצל אותן כדי לראות את מעשי ידיו של הקב"ה. על ידי העיניים יש לנו יכולת לראות את השמים הכחולים של הקב"ה, את התפוחים האדומים שלו, את העלים הצבעוניים שלו, את גרעיני התפוזים שלו. מסוגלים אנו לראות את השלג הלבן שלו ואת הגשם שלו שעה שהוא יורד ארצה. הכל שייך לו.

וכל נברא לשם מטרה אחת: "כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד" - הבריאה כולה נותנת כבוד לה'. וככל שאנו מכירים אותו יותר, כך גדלה הצלחתנו בעולם הזה. כשנגיע לעולם הבא ישאלו כל אחד ואחד: "ובכן, מה הבאת איתך? כמה חבילות הבאת איתך מתקופת שהותך בעולם ההוא?" ותפקידנו בעולם הזה הוא למלא את חיינו בחבילות רבות ככל האפשר - והחבילה הנפלאה ביותר שתוכלו להביא עמכם לעולם הבא היא שכל שחשב והתבונן בקביעות על ה' יתברך.

ומכאן תצא הקריאה: "עורו נא ופקחו את עיניכם! ממתינים לכם חיים של גדולה ושלמות - חיים של ראיית ה'". ואז, לכשתבואו לעולם הבא, תוכלו להתפאר ברווח הגדול שהרווחתם בעולם הזה. עם מעט מאמץ השגתם שלמות גדולה וחשובה! תופתעו לגלות מה רבות הן האפשרויות שיזדמנו לפניכם במהלך חייכם ליישם בפועל את ההנהגה הזו - כל הבריאה מעידה על ה', "יוֹדוּךָ ה' כָּל מַעֲשֶׂיךָ... כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ" - הבריאה כולה משבחת את ה' ומספרת את תהילת מלכותו, אלא שבכדי לראות זאת, עלינו לפקוח את עינינו.

שבת שלום ומבורך!

בואו נהיה מעשיים

לפתוח את עינינו

למדנו מיעקב אבינו את גודל החשיבות שבראיית דברים בעינינו. לא די לדעת שה' הוא מטיב לכל, אלא עלינו לראות זאת בעיניים. השבוע, בכל פעם שאנו עוברים על יד דוכן פירות, נעצור בלי נדר למשך חצי דקה על מנת להתבונן בגודלו וטובו של הקב"ה, הניכרים מתוך בריותיו.

שאלות ותשובות

מתוך תשובות שהשיב הרב זצ"ל לשואלים

שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך

שאלה:

איך מדברים עם ה'?

תשובה:

בתחילה צריך האדם להתנהג ב"צביעות". עליו לדבר עם ה' מן השפה ולחוץ, ולומר את המילים גם אם הוא אינו מרגיש אותם. זה בעצם מה שאנחנו עושים כשאנחנו מתפללים. אנחנו מדברים עם ה', אולם על כך אמר הנביא: "קָרוֹב אַתָּה בְּפִיהֶם וְרָחוֹק מִכִּלְיוֹתֵיהֶם" (ירמיה יב, א). זוהי האמת - לרוב תפילתנו היא פעולה שטחית בלבד.

רק כאשר אדם מקבל על עצמו בצורה אמיתית את משימת החיים של ללמוד כיצד לדבר עם ה', רק אז תפילתו מקבלת משמעות אמיתית. לאחר זמן מה, כאשר הוא אומר את המילה "אתה", הוא מרגיש שהוא אכן מדבר עם מישהו. וכשיגיע אותו יום גדול, דע לך שהשגת דבר אדיר.

מתחילה אפוא יש לעשות זאת בצורה שטחית, ולהתנהג כאדם צבוע. כמובן, מדובר בצביעות מהסוג הטוב, שכן אתה עושה זאת כדי להרגיל את עצמך. דבר עם ה' מתי שרק תוכל ואמור לו, "תודה לך ה' שנתת לי בריאות איתנה". כאשר אתה רואה אדם בעל רגל אחת המתהלך בעזרת קביים, ולך לעומת זאת יש שתי רגליים בריאות, תעצור ותאמר תודה לה', "ברוך אתה ה' שיש לי שתי רגלים!" אם אתה הולך ברחוב ורואה אדם שאחד משרווליו ריקים, עליך להודות לה' על כך שאף אחד משרווליך אינם ריקים.

וכך, לאט לאט אתה מתרגל לומר את המילים, ולאחר זמן מה תתחיל להרגיש שיש מי שבאמת מקשיב לך. כך כותב המסילת ישרים, "התנועה החיצונה מעוררת הפנימית" - בתחילה אומרים את המילים, ובמשך הזמן ההבנה חודרת אל תוך מוחך. וזאת משום שבכל אחד ואחד מאיתנו טמונה הכרה פנימית שה' באמת נמצא כאן ושומע את תפילתנו.

מדור זה נתרם לע"נ:

להנצחות: 076-599-4020